

Inhoud

Voorwoord 9

Inleiding 15

De Ansichtkaart 15

Baby's 20

1 De Ansichtkaart 23

Grenzeloos optimisme 23

Lezen en schrijven 24

Het postwezen 25

Penny Post en Penny Black 27

2 De geboorte van de Ansichtkaart 31

Voorlopers 32

Die Correspondenz-Karte 37

Potloden en postiljons 40

Amerika 42

Grenzeloos 43

Wereldtentoonstellingen 45

Londen	45
Amsterdam	46
Parijs	47
Groeten uit	50
Alice Guy-Blaché, baby's en kool	52
Een eindeloze stroom	55
Verzameldrift	60
Gesplitste achterkant	62
Na 1914	65

3 Baby's 71

Waar komen we vandaan?	71
Schaamtecultuur	74
Scheppingsverhalen	77
De klassieke oudheid	77
De Bijbel	80
Volksverhalen	81
Boom	82
Volewijk	85
Kraantje Lek	86
Kool	88
Ooievaar	104

Ei	113
Water	118
Getij	118
Kinderboot	121
Molen	122
Put	127
Mand	128
Stenen en geld	132
Bloemen, bijen en vlinders	138
Bloemen	138
Bijen en vlinders	141
Bébés multiples	148

Epiloog 157

1er
d'Avril

349

La plus belle surprise !

P. H.
PARIS

.....

Voorwoord

.....

In 2012 kocht ik op het Amsterdamse Waterlooplein een in het oog springende ansichtkaart. De kaart toont een grote vliegende vis met in zijn bek een wiegje waarin een montere baby ligt. Een vrouw rechtsonder in beeld strekt haar armen naar de baby uit, het onderschrift '*La plus belle surprise!*' (De mooiste verrassing!) suggereert dat zij blij verrast is met de komst van vis en baby. Opvallend genoeg maken vis noch baby oogcontact met de vrouw, de baby kijkt zelfs naar iets dat buiten het blikveld van de kaart ligt. De kaart roept twijfels op: kijkt de vrouw inderdaad reikhalzend uit naar de bezorging van de baby of duiden de woorden '*La plus belle surprise!*' erop dat hier juist sprake van een babyroof, waarbij de vis de kwade genius is die de vrouw haar baby ontvreemdt? En waarom eigenlijk staat er linksboven in sierlijke letters *1er Avril* geschreven? *Ca. 1913 verstuurd*

Op de Parijse vlooiemarkt Marché aux Puces zocht ik het jaar daarop succesvol naar vergelijkbare kaarten. Na wat onderzoek thuis werd me duidelijk dat het vanaf het begin van de 20ste eeuw heel vanzelfsprekend was een geliefde rond 1 april een kaart te sturen met daarop een 'poisson d'Avril', een aprilvis. Het was dé manier om iemand al dan niet anoniem je liefde te betuigen. Ieder jaar zwommen rond 1 april tienduizenden aprilvissen zich een weg naar evenzovele geliefden: Valentijnskaarten avant la lettre.

Aangestoken door de surreële sfeer van de kaarten begon ik op internet naar vergelijkbare ansichtkaarten te zoeken. Scrollend zag ik een eindeloze hoeveelheid aantrekkelijke kaarten voorbij komen, en steeds opnieuw liet ik mij snel verleiden tot talloze impulsaankopen. In een mum van tijd begonnen de kaarten zich op te stapelen en moest ik op zoek naar geschikte dozen om ze een goed onderkomen te bieden. Ik dwong mezelf de kaarten te rubriceren, zodat ik tenminste nog een béetje zicht had op die almaar uitdijende berg. Toen ik geen geschikte dozen vond, besloot ik ze zelf te maken. In tweeën gesneden kartonnen groente- en fruitdozen uit de supermarkt bleken ideale gastouders. In de loop der jaren kocht ik tienduizenden kaarten die thematisch behoorlijk uiteen liepen, variërend van aprilvissen tot pin-ups met strandballen, van alpenreuzen tot nicotinekleuters, van modderbaden tot kerstklompen. Steeds weer dienden zich nieuwe onderwerpen aan en steeds weer luidde dat een zoektocht in naar nog meer van hetzelfde. Ik bleek onverzadigbaar. Mijn vrouw begon zich zorgen te maken, vroeg mij regelmatig of ik niet verslaafd was. Waarop ik steevast haar (en mezelf) probeerde gerust te stellen; ik zei dat het allemaal reuze meeviel.

Eén onderwerp ontpopte zich na verloop van tijd tot een van mijn favorieten: de baby. Aan het begin van de 20ste eeuw publiceerden diverse uitgeverijen wereldwijd enorme hoeveelheden ansichtkaarten. Een vast bestanddeel van die hausse vormde de talloze babykaarten: baby's die in kool, bomen of rozen groeien, baby's die met schepnetjes uit het water worden gevist, baby's die in nestjes liggen te wachten op hun toekomstige ouders, of baby's die zich collectief verplaatsten in luchtballonnen, auto's en boten. In *fermes aux bébés*, babyboerderijen, bood men te kust en te keur verse baby's aan en rond Pasen kropen baby's en masse uit het ei. Men kon er geen genoeg van krijgen. En ik, ruim honderd jaar later, ook niet. Steeds wanneer ik dacht alle mogelijke babykaarten wel gezien te hebben, dienden zich toch weer mij onbekende varianten aan.

De babykaartenberg groeide gestaag en binnen enkele jaren had ik honderden verschillende kaarten in de versneden dozen liggen.

..... Schouder aan schouder stonden de baby's in het gelid, geliefkoosd door hun koper, maar verder

1er Avril.

De l'amour c'est la bonne marque
Choisissez à même la barque.

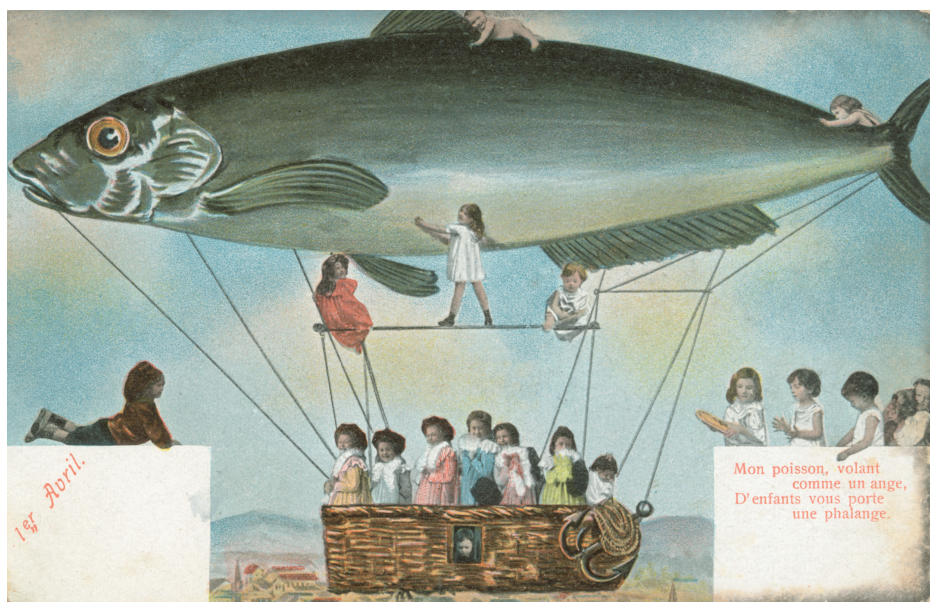
voor niemand zichtbaar. Omdat ik het treurig vond al die baby's in donkere dozen te laten verkommeren, maakte ik een selectie van de kaarten en stelde ik Atlas Contact voor om ze te bundelen, de mooiste baby's bijeengebracht onder één paraplu, hengeland naar de aandacht van een groter publiek.

We waren het snel eens, zij het dat de uitgeverij graag ook wat context inzake de ansichtkaart zelf wilde geven. Dit boek telt dan ook twee hoofdrolspelers: de drager en de afgebeelde, de ansichtkaart en de baby. Samen vormen zij het boek, al ligt het accent op de baby.

Bijna alle in dit boek opgenomen kaarten zijn gepubliceerd in de Gouden Eeuw van de ansichtkaart, de bloeitijd die zo'n kleine twintig jaar duurde (ca. 1900-1918). De meeste kaarten in dit boek zijn van Franse origine, het gros der kaarten kocht ik namelijk op de Franse website Delcampe.net. Natuurlijk kwam ik ook ansichtkaarten uit andere landen tegen, maar meestal hadden die voor mij niet dezelfde aantrekkingskracht en absurditeit als hun Franse equivalenten.

Nu een groot deel van de baby's in dit boek een nieuw onderkomen heeft gevonden, wil ik iedereen bedanken die mij heeft geholpen bij de totstandkoming van het boek. Bijzondere dank gaat daarbij uit naar Karola Veldkamp die mij een aantal jaar geleden heel genereus honderd babykaarten cadeau deed. Natuurlijk heb

ik een selectie daarvan in dit boek heb opgenomen. Daarnaast wil ik uitgeverij Atlas Contact danken voor hun enthousiasme om dit boek te maken. Ook wil ik Geeske, mijn eega, bedanken dat zij al die jaren het gekmakende geklepper van de brievenbus heeft weten te trotseren. En ten slotte mijn drie eigen baby's, Alma, Gilles en Hagar, inmiddels allang volwassen, aan wie ik dit boek heb opgedragen en die ik zo ontzettend liefheb.

.....
1906
.....

Links: 1906

